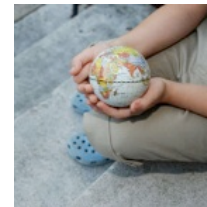

Åk 8, Sandgärds skolan, Borås HT 2012

Lärandeobjekt

Att anpassa språket till mottagare och situation i engelska.

Efter lektionen skulle eleverna kunna tilltala jämnåriga, tidigare kända personer på ett annat sätt än de tilltalade främlingar eller vuxna

Avgränsning av Lärandeobjektet

Att lära sig att använda olika fraser för detta; olika fraser beroende på vem man samtalar med.

I en vidare bemärkning handlar detta om ordval i en mer allmän betydelse, att kunna skilja mellan exempelvis "pretty good" och "rather good" eller mellan "police" och "cop". I vilket sammanhang och i vilka samtal använder man vilka uttryck. Det handlar såväl om att kunna anpassa språket till ett mer formellt tilltal som att kunna anpassa språket till ett mer informellt tilltal

Kritiska aspekter – dessa var kritiska för den här elevgruppen i denna studie. Eleverna behövde urskilja

- Att olika fraser passar vid tilltal, beroende på vem det är som tilltalas
- Att olika fraser passar vid tilltal, beroende på vilka engelskkunskaper personen har
- Att man behöver veta vem man tilltalar
- Att kunna växla mellan olika sätt att uttrycka sig
- Att språket skall anpassas utefter den person man samtalar med och inte utefter den man samtalarade som. (I de rollspel som skapades blev det lätt teater och detta ledde, fullt naturligt, till att eleverna ville gå upp i sina roller)

Exempel på variationsmönster – på någon/några av de kritiska aspekterna

Det skapades kontraster när eleverna i en samtalssituation skulle fråga efter en viss produkt i en mataffär. Kamraten som var med i affären visste inte var detta fanns och den okände expediten var tvungen att tillfrågas. Eleverna satt tre och tre runt bord och hade varsin roll: frågare, jämnårig och främmande/vuxen. När eleven som sökte efter tandkräm (som var exemplet) inte kunde få hjälp av sin jämnåriga kamrat var hen tvungen att fråga den främmande expediten. Behovet/önskan var konstant och det som varierade var alltså den som tilltalades.

-Do you know where the toothpaste is?

-No, ask her

-Excuse me, do you know where the toothpaste is, please

Det skapades senare en generalisering när samma anpassning gjordes när vägen till ett visst ställe i ett samhälle efterfrågades på samma sätt. Eleven behövde veta vägen till affären och frågade sin kamrat "do you know where the shop is?" "No, ask him." Excuse me, do you know where the shop is, please.

Det gjordes även övningar där det inte var social status som varierade hos den tilltalade utan engelskkunskaper. Den som blev tilltalad låtsades inte förstå så man var tvungen att använda ett enklare språk. "Excuse me, do you know where the food store is please?" "I'm sorry, I don't understand." "Do you know where the shop is please?"

Exempel på elevresultat

En elev som tidigare uttryckte sig på exakt samma sätt oavsett vem han tilltalade, började mot slutet av lektionen korrigera sig själv och säga ungefär "Do you – sorry- Excuse me, do you know where the batteries are, please"

Resultaten i tabellform ser ut som följer. Notera att det bara var runt tio elever vid varje lektion på grund av att de var i halvklass. Liknande lektioner har dock genomförts i grupper om 25 elever. Det som mättes vid de inspelade testen var om eleverna använde ett annat sätt (mer eller mindre formellt) att uttrycka sig när mottagaren ändrades.

N=29	Förtest	Eftertest	Fördröjt eftertest (6 veckor senare)
Lektion 1A (N=10)	0	9	5
Lektion 1B (N=9)	2	6	8
Lektion 1C (N=10)	1	10	10
Totalt	3	25	23

Tänkt lektion 4

I en fortsatt lektion fortsätter vi att fokusera mottagarens roll (på avsändarens bekostnad) genom att låta eleverna spela rollspel där man skall lista ut vem eleven är. Elev 1 får i uppgift att tala som en vuxen och då skall resten av klassen försöka lista ut om han är vuxen, yngre eller jämnårig). Utöver detta används samma rollspel som tidigare, det vill säga eleverna turas om att fråga efter vägen och att vara den som vet eller inte vet var saker eller platser finns.

Det innebär att något hålls konstant (innehållet som förmedlas av den som talar) och sättet som denne talar på varierar. Det som skall läras måste varieras mot en invariant bakgrund och följaktligen skapas (förhoppningsvis) en dimension av variation där olika sätt att uttrycka sig kontrasteras mot en invariant bakgrund bestående av innehållet i yttrandet.

Exempel på lärarresultat

Det var även för lärarna ett nytt lärande att så mycket ligger i att inse mottagarens kvaliteter (och inte enbart spela teater). Det blev en erfarenhet för lärarna att studera lektioner på film och inse hur mycket ett visst yttrande avspeglar sig i lärandet hos eleverna.

Efter lektionerna sade lärarna att de reflekterade mycket över vikten av att det man gör på en lektion skall ha ett innehåll och syfte (som exempelvis att lära sig anpassa språket). Det blir lätt att man är nöjd med att eleverna "bara" samtalar. Hur eller varför man gör detta har man inte riktigt funderat så mycket över. Det var någon av lärarna som även förde över resonemanget om kritiska aspekter och vad som är avgörande för lärandet av ett visst lärandeobjekt i en vis elevgrupp till andra ämnen som svenska. Jag har inte riktigt ställt frågan hur och i vilket sammanhang (vilket lärandeobjektet är).

Övrigt

Denna studie utgör del av empirin för handledarens licentiatuppsats:

Selin, P. (2014). *Developing strategic competence in English as a foreign language. A classroom study*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Den finns även beskriven i:

Selin, P. (2014) Explicit teaching of strategic competences I: A. Akbarov (Ed.) *Applying Intercultural Linguistic Competence to Foreign Language Teaching and Learning*,. *4th International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics, 9-10 May*. Sarajevo: Bosnia and Herzegovina s. 1833-1839.

Handledare

Per Selin per.selin@edu.boras.se